

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з присудження ступеня доктора філософії
у Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка
доктору педагогічних наук, доценту
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
Куху Аркадію Миколайовичу

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента Панчука Олега Петровича,
кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри фізики
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
на дисертаційну роботу Сидорук Людмили Миколаївни
з теми «Формування професійної компетентності майбутніх економістів у
процесі вивчення математичних дисциплін у закладах фахової передвищої
освіти», подану на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертаційної роботи. На сучасному етапі впровадження освітніх реформ вагоме значення має проблема підвищення якості математичної освіти на всіх освітніх рівнях. Міжнародні дослідження якості освіти кілька останніх років засвідчують наявність проблем в українській освітній системі. За даними рейтингу PISA, в Україні, в середньому, кожен четвертий здобувач середньої освіти, що є потенційним абітурієнтом закладів фахової передвищої освіти, має низький рівень сформованої математичної грамотності. Тому перед фаховою передвищою освітою постають завдання, пов'язані з підвищенням якості математичної освіти, як важливої складової професійної підготовки майбутніх фахівців різних галузей, зокрема й економіки. Суперечності між змістом освіти, сучасними умовами освітньої діяльності та вимогами до фахівців з економіки на ринку праці зумовлюють необхідність модернізації математичної підготовки майбутніх економістів на засадах компетентнісного підходу, на що й зорієнтоване рецензоване дисертаційне дослідження.

Структура, зміст дисертації та основні здобутки автора. У дисертаційній роботі Сидорук Людмили Миколаївни здійснено теоретичне обґрунтування та розв'язання наукової проблеми щодо формування професійної компетентності майбутніх економістів у процесі вивчення

математичних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти, яке полягає у розробленні та впровадженні в освітній процес закладу освіти розробленої авторської моделі.

Структурно робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі дисертантка окреслила стан проблеми формування професійної компетентності майбутніх економістів у процесі вивчення математичних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти в педагогічній теорії та практиці. Нею було проаналізовано ключові дефініції даної проблеми у дослідженнях українських та зарубіжних науковців, нормативно-правових актах та положеннях. Ґрунтовний аналіз наукової, методичної та педагогічної літератури дозволив здобувачці виокремити основні компоненти формування професійної компетентності та визначити й обґрунтувати організаційно-педагогічні умови її формування.

Також у розділі підтверджено актуальність проблеми формування математичної компетентності майбутніх фахівців економічної галузі крізь призму формування математичної компетентності у закладах фахової передвищої освіти. Дослідження психолого-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх економістів у процесі вивчення математичних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти передбачає експериментальну складову дослідження, що знайшла свою реалізацію в проведенні та узагальненні результатів констатувального етапу експерименту.

У другому розділі дисертації визначено та обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності, критерії, показники і рівні її сформованості, а також сконструйована функціонально-структурна модель її формування у процесі вивчення математичних дисциплін майбутніми економістами в закладах фахової передвищої освіти.

Дисертанткою також аргументовано, що професійне спрямування змісту дисциплін математичного профілю, є важливою організаційно-педагогічною умовою формування професійної компетентності майбутніх економістів.

Авторкою обґрунтовано, що математична підготовка, відповідно до потреб здобувачів, є особистісно зорієнтованим процесом, який потребує адаптації до індивідуально-психологічних особливостей та можливостей всіх здобувачів, створення сприятливих умов для розвитку їх здібностей, що набуває особливого значення для навчання осіб з особливими потребами.

Дисертанткою розроблено авторську модель формування професійної компетентності майбутніх економістів у процесі вивчення математичних

дисциплін у закладах фахової передвищої освіти, що є описом та теоретичним обґрунтуванням структурних компонентів процесу підготовки майбутніх фахівців.

Головним здобутком дисертантки у третьому розділі є педагогічний експеримент, який дозволив дослідити рівень сформованості професійної компетентності майбутніх економістів у процесі вивчення математичних дисциплін у ЗФПО та ступінь прояву відповідних компонентів, зокрема: мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та особистісно-професійного. Здобувачкою здійснено аналіз і узагальнення результатів експериментальної перевірки ефективності функціонально-структурної моделі формування професійної компетентності, що дозволило визначити та охарактеризувати ефективність її впровадження у закладах фахової передвищої освіти.

Ступінь новизни основних результатів дисертації. Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає у обґрунтуванні місця та ролі формування математичної компетентності як важливої складової професійної компетентності фахових молодших бакалаврів з економіки. У дисертації спроектовано структуру формування професійної компетентності, виокремлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх економістів у процесі вивчення математичних дисциплін у ЗФПО.

Авторкою визначено критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх економістів у процесі вивчення математичних дисциплін у ЗФПО, удосконалено зміст, методи, прийоми та засоби навчання математичних дисциплін у процесі фахової підготовки майбутніх економістів. Подальшого розвитку у дисертації набули теоретичні положення щодо реалізації компетентнісного підходу у підготовці фахових молодших бакалаврів з економіки.

Практична цінність результатів дослідження. Основні положення та висновки дослідження можуть бути використані у процесі здійснення математичної підготовки студентів економічного профілю з метою формування їх професійної компетентності, у розробленні навчально-методичного забезпечення математичних дисциплін для навчання студентів в адаптивно-цифровому освітньому середовищі ЗФПО. Отримані результати та їх теоретичне обґрунтування сприяють формуванню професійної компетентності майбутніх економістів у процесі вивчення математичних дисциплін, а відтак і підвищення якості освіти випускників економічного профілю у ЗФПО. На основі практичного досвіду авторкою розроблено навчально-методичний посібник «Вища математика» та створено дистанційний курс з вищої математики на платформі Moodle для навчання

студентів економічного профілю, що сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх економістів.

Результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес відокремленого структурного підрозділу «Кам'янець-Подільський фаховий коледж» НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут» (довідка №144 від 04.05.2023р.), Академії праці, соціальних відносин і туризму (довідка №06-50/23 від 25.05.2023р.), Миколаївського муніципального академічного коледжу (довідка № 01-20/45/1 від 07.06.2023р.).

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Основні наукові результати та висновки дисертації були апробовані під час Міжнародних та Всеукраїнських наукових конференцій та відображені у 23 публікаціях, з них 18 – одноосібних, зокрема: 4 – у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 1 – в іноземному періодичному науковому виданні, проіндексованому в базі даних Scopus, 2 – у зарубіжних періодичних виданнях, 16 – публікацій апробаційного характеру. Аналіз публікацій Людмили Сидорук дозволяє стверджувати, що всі вони безпосередньо пов'язані з темою дисертації та розкривають її зміст.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Результати перевірки дисертаційної роботи та публікацій свідчать, що ознак академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації не виявлено. Авторка, відповідно до вимог, здійснює посилання на свої наукові публікації, праці інших авторів, нормативні документи та інші джерела. Порушення академічної доброчесності у рецензованій дисертаційній роботі відсутні.

Зауваження та рекомендації. Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу в цілому, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання:

1. На нашу думку, дисертація тільки виграла б від ширшого висвітлення та аналізу праць зарубіжних дослідників, що займалися проблемою формування професійної компетентності в процесі вивчення математичних дисциплін.

2. Також вважаємо, що варто було б наголосити на ролі особистості викладача в процесі формування професійної компетентності здобувачів освіти.

3. У дисертаційній роботі ґрунтовно досліджено формування професійної компетентності майбутніх економістів у процесі вивчення математичних дисциплін, однак, професійні якості фахівця-економіста формуються в процесі комплексного вивчення дисциплін різного профілю, на що варто було б авторці звернути більше уваги.

4. У тексті другого розділу дисертації здійснено ґрунтовний опис адаптивно-цифрового освітнього середовища ЗФПО, тому у висновках до розділу варто було б висвітлити його пропорційно до матеріалу розділу.

5. Робота не позбавлена окремих стилістичних та технічних помилок.

Висловлені зауваження мають переважно рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок та оцінка дисертації. Науково-теоретичний аналіз основних положень дисертації та опублікованих праць її авторки дає підстави для висновку, що дисертація Сидорук Людмили Миколаївни «Формування професійної компетентності майбутніх економістів у процесі вивчення математичних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомe теоретичне та прикладне значення, містить висунуті авторкою для прилюдного захисту наукові положення, а також обґрунтовані результати, заслуговує позитивної оцінки і відповідає спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка Сидорук Людмила Миколаївна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізики
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

Олег ПАНЧУК

